

10 ויבקר התקבאר בן בספר הנקרא: "מה שאמר השבוע" - שאין
 ילדת בוצמנו לקבין מציארתו: תקבך על השלמות, וזה - לשלמות
 מציארתו: וקסרון בוצמנו: ושאין למציאתו סבות, שיבצע
 קטן: ושקצרה בוצמנו מהשיג, כקצר אור הראות מהשיג
 אור השמש, שאינו קחשית אור השמש, אבל להיות אור השמש
 יותר מאור הראות שיבצע להשיגו. וקבך דבריה קנה הענין
 קרבה והם קצם מאקרים אמתים" מבארים.

11 וראוי מפני זה - שלא נדע גם כן, דעתו, ושלא תכליתו
 בוצמנו קלה, אשר שהוא - דעתו, ודעתו - הוא. וזה הענין

12 וקלא מאד, והוא: אשר נבצרה מהם אמתות. ואמרו: שהם
 ידעו שפציאתו: תקבך על השלמות אשר היא עליו לא השיג,
 ובקשו להשיג דיעתו על שיעתה - וזה מה שאי אפשר: שאינו
 מכיל בוצמנו מצדו, היתה מכילה מציארתו - אשר שהכל דבר
 אקד. שהשגתו על השלמות - היא: שישיג כמו שהוא במציאותו,
 וכן הדיקה, והכללת, והסיום, והקבול, וזולת זה מאקרי הנקבדים.

13 הנה קבר בארנו, שהמשפחה נהפגת דיעתו - סכלות
 גמורה: אלא שאנחנו נדע, שהוא תקבך, ודע, כמו שצדע
 שהוא, נמצא, ואם ישאלנו שאל: איד הוא מצדו? לאמר לו:
 אנוחנו לא נשיג זה, כמו שלא נשיג מציארתו אל השלמות.

14 וקבך הרחיקי קלמי שישפדל לזעת אמתת דיעתו ותקבך
 ונאמר לו: הסקר אלוה תמצא, אם צד-סכלית שדי תמצא?
 (איוב יא, ז).

15 והכן קל-מה שאמרנו: שפצעות האדם מסורות אליו,
 ובכשותו להיות צדיק או רשע, מבקתי הכרעת השם
 ותקבך עליו על-אחד משני הענינים. ומפני זה
 היה ראוי הדין, והפסוד, והסכנה, והגמול, והענש -
 ואין בכל זה ספק, אקנם, אשר דיעתו ותקבך והשגתו קלה
 מדברים - בוצמנו קצרה להשיגו, כמו שבארנו.

שמונה עשרה - סוף ספר

16 והכן קל-מה שאמרנו: שפצעות האדם מסורות אליו,
 ובכשותו להיות צדיק או רשע, מבקתי הכרעת השם
 ותקבך עליו על-אחד משני הענינים. ומפני זה
 היה ראוי הדין, והפסוד, והסכנה, והגמול, והענש -
 ואין בכל זה ספק, אקנם, אשר דיעתו ותקבך והשגתו קלה
 מדברים - בוצמנו קצרה להשיגו, כמו שבארנו.

הרבה זה סוף ספר

10 ולא נשאר מה הענין אלא דבר אחד שצריך לדבר בו
 מעט עד שהשלם פגנת זה הפרק. ואני-על-פי שלא היה בדעתי
 לדבר בו קלה, אבל הצרך הביאני אל זה - והוא: ידיעת
 השם: ותקבך העמידות. שהיא השקנה אשר ישיגו עלינו
 מה החושבים: שהאדם מכוח על-הפצות וצל-הצבחה, ושפל-
 פצעות האדם אין לו בחירה פנה, אשר שפתיחתו תלייה בבחינת
 הקליהים. ונאמר גם כן: קואת האמונה - הוא: שישאל השואל: זה
 האיש, ידע בו הבורא אם יהיה צדיק או רשע, או לא ידע?
 ואם תאמר ידע - יתחב מה שיהיה בקרע על-הענין שהוא
 אשר ידעו השם-תקבך טרם היותו, או תהיה ידעו קלמי
 אמתים. ואם תאמר: שלא ידע מקדם - יתחב מה שהיה
 עצמותו, ויקרסו חומות נשגבות בענין הדת. לכן שמע מפני
 מה-שאמר קר והספדל בו מאד - פי הוא האמת בלא ספק.

11 וזה: דבר התקבאר בתכמת האלהות, רבוני דומר: מה
 שאמר השבוע, שהשם-תקבך אינו יודע במדע, ולא חי גמלים,
 עד שיהיה הוא והפדע שני דברים, האדם ודיקתו. שהאדם -
 בקלמי הפדע, והפדע - בקלמי האדם: וכין שפן הוא - הם שני
 דברים. ואילו היה השם-תקבך יודע במדע, הנה מתחב מה
 הדין, והיה המבואר, שהמבואר ידע: כיים: הו ותקבך, והפדע
 אשר בו ידע, והסיום אשר עקם הוא טי, והכללת אשר
 זה כולו, וכן קל-תארי: ותקבך. ואקנם וברתי קר

12 תהיה טענה קרובה: וקנה וקבין אותה וקשפלה קמון-פי
 השקנות וקראיות אשר יתירו זה הספק טו וקלות מאדי
 ומוסחית אמתיות, והתקבאר: שהוא תקבך שבו - תארי,
 ותארי - הוא: עד שיאמר קלמי: שהוא הפדע, והוא היודע,
 והוא הדין, והוא הטי, והוא הטיים, והוא המשפח וצממו
 הטיים. וכן אשר התארים. ואילו הענינים קשים ולא תהנה
 להנינם הקנה שמה משפתי שרות או שלש מדברי, ואקנם, יצנה
 דנה מהם ספר דברים קדו.

13 אין בחירה לכל
 בכל התורה כולה יש בחירה חופשית, והיא יסוד לכל דת ומוסר. בלעדה אין
 מקום לכל חשבון, עונש ואחריות. אבל הבחירה הזאת קיימת רק בחס לענינים
 הקטנים ששייכים ליחיד, ולא במה שנוגע לצבור, כגון שייכותנו למין האנושי.
 על כרחך אתה בן-אדם, וכך הוא לגבי שייכותנו לעם ישראל. בצבוריות אין
 בחירה, אלא רק בארבע האמות המצומצמות של היחיד. בדברים הגדולים
 היסודיים שולטים חוקי שמים וארץ. גם בזה מתגלה ההבחנה בין יחיד וצבור.
 יחיד אחראי על מעשיו, אבל מה ששייך לצבור, הרי הוא נוצר כך כיצירה
 אלוהית עלידי "כפיתת הר כגיגית".

14 אין בחירה בכל-ישראל
 הבחנה זאת בין ערך החירות והצבוריות, מקיפה עולם ומלואו. וממנה הבחנה
 בענין הבחירה. "הכל ביד שמים חור מראש שמים". זה נאמר לגבי היחידים.
 כל הפרובלמות שנובעות מן הבחירה, הן ברשות היחיד, אבל כאשר יש יותר
 כללית - יש פחות בחירה. אין בחירה לבחון כטוב ורע, יש כפיתת הר
 בגיגית לכל הדורות. אצל קדמונים ראשונים, יש הרחבת דברים על זה, כגון
 בעל העקידה ועוד. אין אפשרות לכלל-ישראל לעזוב את ד. רק יחידים יכולים
 להיות פושעי ישראל - מעט יחידים או הרבה יחידים: אבל אצל הכלל,
 האוהה, הצבור, אין מציאתה של בחירה, אלא רק טבע אלהי קבוע ומחולט.
 הערך האמיתי של ישראל הוא הצבוריות, בית יעקב, ומה נמשך יצנה ישראל
 לא ישקר ולא יחם".

15 והוא מיוסד ע"פ הכלל הגדול שיסוד
 השלימות האנושי בכללו בני ע"פ הבחירה החפשית. אמנם זאת
 המדה צודקת היא בערך אל הפרטים, כי כל איש פרטי הוא בוחר
 גמור בדרכיו לטוב ולהפכו, מה שא"כ משפט הכלל, על כלל
 ישראל נאמר: "חי אני אם לא ביד חזקה וגר אמלך עליכם",
 ודברי העקידה: בענין הבחירה דפי נצבים הם שאין בערך הכלל
 שום בחירה, ע"כ אם שהכלל הוא קיבוץ פרטים, אבל יש בו
 איזה יתרון עצמי בכללו, במה שאין בו תפיסת מקום בחירה אל
 הרע הגמור, והנטיגה מאחרי ה' לגמרי. והבחירה בנויה רק אם
 יהיו הפרטים של הכלל רבים ונשאים במעלה גדולה או מעטים
 ופחותים במעלה.

16 וזהו מיוסד ע"פ הכלל הגדול שיסוד
 השלימות האנושי בכללו בני ע"פ הבחירה החפשית. אמנם זאת
 המדה צודקת היא בערך אל הפרטים, כי כל איש פרטי הוא בוחר
 גמור בדרכיו לטוב ולהפכו, מה שא"כ משפט הכלל, על כלל
 ישראל נאמר: "חי אני אם לא ביד חזקה וגר אמלך עליכם",
 ודברי העקידה: בענין הבחירה דפי נצבים הם שאין בערך הכלל
 שום בחירה, ע"כ אם שהכלל הוא קיבוץ פרטים, אבל יש בו
 איזה יתרון עצמי בכללו, במה שאין בו תפיסת מקום בחירה אל
 הרע הגמור, והנטיגה מאחרי ה' לגמרי. והבחירה בנויה רק אם
 יהיו הפרטים של הכלל רבים ונשאים במעלה גדולה או מעטים
 ופחותים במעלה.